

Het Leeuwenhof in 2002

Vier jaar geleden richtten wij het Leeuwenhof, de oude zandwinningsplas naast de Ringvaart te Drongen, in als een natuureservaat. Voor het beheer van de plas sloten we een overeenkomst af met de eigenaar, het Vlaams Gewest, Administratie Waterwegen en Zeewezen. Eigenlijk moeten we er niet echt veel moeite in steken. Vanaf 1 juli tot in november komen er twee koeien de oevers begrazen. Af en toe zie je ze ook tot schofthoogte in het water waden. Naast nog enkele soortgerichte acties, laten we de natuur hier gewoon zijn gang gaan. Welke acties dat zijn en hoe de natuur hier zijn gang gaat, leest u in dit verslag.

GEERT SPANOGHE

Watervogels

Net zoals voorgaande jaren bleek het Leeuwenhof 's winters niet de meest uitgelezen plaats te zijn voor *futen*. Pas na half februari werd er regelmatig meer dan één exemplaar gezien, wel éénmaal zes op 19 februari. Vanaf begin april zaten er steeds vier exemplaren, in juni zaten er tot zes adulte vogels. Pas in de laatste week van juni werd bij een eerste koppel jongen gezien. Kort daarop had ook een tweede koppel drie pulli (donsjongen). Toen de herfst goed begonnen was, zaten er zelden nog meer dan twee *futen* op de plas.

Op enkele waarnemingen in het winterhalfjaar na was de *dodaars* dit jaar nagenoeg afwezig. Er was ook geen sprake van broedpogingen.

De zeer schaarse waarnemingen van pleisterende *blauwe reigers* zijn te verklaren doordat de plas met zijn steile oevers gewoon weinig

plaats biedt voor reigers, en trouwens ook voor steltlopers.

Aalscholvers rusten graag op onze vlotjes en de kleine eilandjes, en dit vooral vanaf juni tot begin november. De hoogste aantallen zagen we dit jaar niet alleen in de herfst. Zowel in april, augustus als oktober werden een dertigtal vogels geteld – een eerder laag maximum.

Knobbelzwanen zaten er minder dan andere jaren. Het hoogste aantal was vijf exemplaren die een tijdje bleven rondhangen in oktober. Vanaf 7 december zaten hier bijna dagelijks vier zwartbuikfluiteenden, een nieuwe exoot voor het Gentse. Oktober en november zijn trouwens de topmaanden voor exoten op het Leeuwenhof.

Bij een groep van 1300 *Canadezen* kwamen op 31 oktober 140 *grauwe ganzen* kortstondig pleisteren. Die dag was er massale trek van deze soort boven de regio.

Er werden slechts twee broedgeval-

len van de *wilde eend* genoteerd, waarvan één dan nog een bastaard ofte *soepgoel* betrof. Er zitten trouwens zelden meer dan 35 wilde eenden op de plas, zowel 's zomers als 's winters. *Slobeenden* zitten er enkel tijdens vorstperiodes en op doortrek. De hoogste aantallen waren 23 exemplaren op 17 april, 46 exemplaren op 19 oktober en 48 exemplaren op 14 december. Min of meer hetzelfde zien we bij

Mannetje toppereend

Visdieven op vlot

de *krakeend*: het voorjaarsmaximum was acht vogels in februari; hogere aantallen werden in het najaar geteld, met tot vijftig exemplaren in oktober. Er werd dit jaar geen *pijlstaart* waargenomen, en slechts één in 2001!

Dé eenden van het leeuwenhof zijn de *duikeenden*, en dan vooral *kuifeend* en *tafeleend*. De hoogste aantallen kuifeend zie je uiteraard 's winters: 485 exemplaren op 30 januari en 820 exemplaren op 14 december. Tussen mei en half oktober zitten er zelden meer dan 100 exemplaren. De tafeleend heeft het hier andere jaren al beter gedaan: het maximum was 331 exemplaren op 17 december. Een 'zeldzaamheid' was de *hybride kuif'tafeleend* op 30 januari tot in februari. Op 19 februari werd een wijfje krooneend waargenomen. Een juveniele *toppereend*, de eerste dit jaar, zwom rond op 17 december. Op 25 december zaten er maar

liefst zeven(!), allen wijfjes of juvenielen.

Van februari tot 16 maart zat er eerst een wijfje *brilduiker*, daarna een koppeltje. Het mannetje bleef het langst, tot 27 maart. Op 8 december zat er weer een wijfje. Een niet-jaarlijkse gast was het wijfje *nonnetje* op 14 december.

Van *meerkoet* en *waterhoen* broedde er elk een paar koppels. Ook 's winters komen er weinig bij, het maximum was 23 voor meerkoet in september.

Meeuwen en steltlopers

Een specialiteit van het Leeuwenhof is de adulte *Pontische meeuw*. In het voorjaar werd hij nog gezien op 2 maart. In het najaar zat hij er nagenoeg dagelijks vanaf 5 oktober. Als hij niet op de plas zit, kan je hem vinden op de verlichtingspalen boven de R4. Een 'speciaalke' dat maar één dag gezien werd, was de adulte *dwergmeeuw* op 3 november.

De enige steltlopersoort die we regelmatig zien, is de *oeverloper* – hier vooral vlotjesloper. Dit jaar werd hij waargenomen tussen 6 mei en 29 augustus. De maxima waren twee maal drie exemplaren, in juli en augustus.

Flottende visdief

Eén van onze soortgerichte acties op het Leeuwenhof is het voorzien van broedgelegenheid voor de *visdief*. Hiervoor leggen we elk jaar een vlotje in het midden van de plas. De eerste visdief werd rijkelijk laat gezien, op 2 mei. Enkele dagen later later, op 6 mei, werd een tweede exemplaar gezien. Jawel, een koppel, want bijna onmiddellijk begonnen die twee met hun broedsel. Op 13 juni bleken voor het eerst twee jongen onder de visdiefmoeder te zitten. Begin juli vertoonden zij hun eerste vliegkunsten. Dit familietje kreeg in die periode ook regelmatig bezoek van enkele

Inrichtingswerken in het Leeuwenhof

Het Leeuwenhof zal er in de toekomst anders uitzien! Bezoekers van de plas konden aan de toegang naar de kijkwand al een tijdje de gele affiches voor de aanvraag van een bouwvergunning zien hangen.

De plas zal voor een deel opgevuld worden met grond afkomstig van de sluis op de Ringvaart te Evergem. Al enkele jaren geleden werden we door de Administratie Waterwegen en Zeewezen (AWZ), uitvoerder van de werken én eigenaar van de plas, bij de opmaak van de plannen hiervoor betrokken. De inrichtingsschets die in onderling overleg werd getekend, werd meegenomen bij de inmiddels afgeleverde bouw- en milieuvergunning. AWZ garandeerde ons dat wij op de werfvergaderingen zullen uitgenodigd worden. Wij rekenen dus op een vruchtbare samenwerking!

De werken op het Leeuwenhof worden pas voorzien eind 2004. In één van de volgende nummers van Snep! zullen we hier uitvoerig over berichten.

GS

andere adulten, wat doorgaans niet zonder veel lawaai voorbijging. Op 10 juli zaten er zo zeven visdieven, vijf adulten en de twee jongen. De laatste visdiefwaarneming, van een adult, viel dit jaar op 8 augustus.

Holenbroeders en kleine beestjes

Ijsvogels waren, met slechts één april en één mei-waarneming, bijzonder schaars dit voorjaar. Vanaf 7 juli werden met enige regelmaat één tot twee exemplaren gezien, tot in december. Er was dit jaar geen sprake van een broedgeval. De eerste *oeverwaluwen* werden pas op 27 maart waargenomen. Bovendien daalde het aantal broedkoppels in onze wand tot 31! Ondankbare dieren, die *oeverwaluwen*, want de zeer geslaagde *oeverwaluwafsteekvoormiddag* ofte OZWAV van 30 maart leverde een pracht van een wand op! Daar zal het zeker niet aan gelegen hebben! Op 7 juli joeg een *boomvalk* deze beestjes langdurig de stuipen op het lijf – *oeverwaluwen* vormen een echte delicatessen op het menu van deze snelle rover!

Onder de kleine vogeltjes kwamen één paar *fitissen* en één paar *bosrietzanger* tot broeden, en geen *grasmus* of *graspieper* zoals in vorige jaren – op de naburige akkers trouwens ook geen *gele kwikstaart* dit jaar.

Een woord van dank aan enkele trouwe Leeuwenhofgangers: Geert Vanhooren, Jelle Devalez, Benny Cottele en Alain Devreese. Samen met hen kwamen we tot een mooie reeks waarnemingen die dit artikel mogelijk maakten.

De eerste zaterdag van februari en juni is er telkens een geleide wandeling rond de plas. De eerste staat in het teken van de overwinterende eenden, de tweede in dat van de broedvogels. Vooral een kort bezoek aan de *oeverwaluw*wand behoort tot de leukere ervaringen. Kun je er dan niet bij zijn, dan kan je nog altijd dagelijks de plas afsporen van op de uitkijkpost. ☒

*Ijsvogel (boven),
oeverwaluw (onder)*